

Ciprian Raul Romițan

Dreptul familiei

Partea I. Căsătoria

Curs universitar

Editura
Stamangiu
2023

CUPRINS

Capitolul I. Noțiunile de familie și dreptul familiei	1
<i>Secțiunea 1. Noțiuni despre familie și funcțiile acesteia</i>	1
1. Noțiunea de familie și reglementarea relațiilor de familie	1
2. Izvoarele și componența familiei	7
2.1. Izvoarele familiei	7
2.2. Componența familiei	8
3. Funcțiile familiei	8
<i>Secțiunea a 2-a. Noțiunea de dreptul familiei</i>	10
1. Dreptul familiei (noțiune, izvoare, obiect și principii generale)	10
1.1. Definiția dreptului familiei	10
1.2. Izvoarele dreptului familiei	10
1.2.1. Izvoarele interne ale dreptului familiei	10
1.2.2. Izvoarele internaționale ale dreptului familiei	11
1.3. Obiectul dreptului familiei	12
<i>Secțiunea a 3-a. Principiile generale ale dreptului familiei</i>	13
1. Preliminarii	13
1.1. Principiul ocrotirii căsătoriei și familiei	14
1.2. Principiul căsătoriei liber consimțite între soți	14
1.3. Principiul egalității în drepturi și îndatoriri a soților	15
1.4. Principiul egalității în drepturi a copiilor	16
1.5. Principiul interesului superior al copilului	18
1.6. Principiul monogamiei	20
Capitolul II. Logodna	22
1. Scurt istoric privind logodna	22
2. Noțiune, reglementare și natura juridică a logodnei	24
2.1. Noțiunea și reglementarea logodnei	24
2.2. Natura juridică a logodnei	26
3. Caracterele juridice ale logodnei	27
4. Condițiile de fond și de formă pentru încheierea logodnei	29
4.1. Condițiile de fond pentru încheierea logodnei	29
4.2. Condițiile de formă pentru încheierea logodnei	30
5. Efectele logodnei	32
6. Ruperea logodnei	33
6.1. Efectele ruperii logodnei	33
6.1.1. Obligația de restituire a darurilor	34
6.1.2. Răspunderea pentru ruperea abuzivă a logodnei	37
Capitolul III. Încheierea căsătoriei	41
<i>Secțiunea 1. Considerații generale privind căsătoria</i>	41
1. Preliminarii	41
1.1. Reglementare, noțiune și scopul căsătoriei	42
1.2. Natura juridică și caracterele juridice ale căsătoriei	45
<i>Secțiunea a 2-a. Încheierea căsătoriei</i>	49

<i>Secțiunea a 3-a. Condițiile de fond pentru încheierea căsătoriei</i>	49
1. Condiții de fond pozitive la căsătorie	49
1.1. Consimțământul la căsătorie	49
1.2. Vârsta matrimonială	52
1.3. Condiția diferenței de sex	59
2. Condiții de fond negative sau impedimentele la căsătorie	61
2.1. Bigamia	62
2.2. Rudenia	64
2.3. Starea de tutelă	66
2.4. Încheierea căsătoriei de persoana cu privire la care a fost instituită consiliere judiciară sau tutelă specială	66
<i>Secțiunea a 4-a. Condițiile de formă pentru încheierea căsătoriei</i>	67
1. Precizări prealabile	67
2. Formalitățile pentru încheierea căsătoriei	68
2.1. Formalități pregătitoare (preparatorii) căsătoriei	68
2.1.1. Comunicarea reciprocă a stării de sănătate de către viitorii soți	68
2.1.2. Depunerea și conținutul declarației de căsătorie	69
2.1.3. Publicitatea declarației de căsătorie	71
2.1.4. Opoziția la căsătorie	73
2.1.5. Atribuțiile ofițerului de stare civilă cu privire la declarația de căsătorie	73
2.2. Formalitățile privind celebrarea (încheierea propriu-zisă a căsătoriei) căsătoriei	74
2.2.1. Locul celebrării căsătoriei	74
2.2.2. Încheierea căsătoriei de către ofițerul de stare civilă	76
2.2.3. Obligatorivitatea viitorilor soți de a fi prezenți împreună, însoțiți de doi martori	77
2.2.4. Publicitatea virtuală și publicitatea efectivă a căsătoriei	78
2.2.5. Limba în care se celebrează căsătoria	78
2.2.6. Procedura efectivă de oficiere a căsătoriei	79
2.2.7. Momentul încheierii căsătoriei	79
2.3. Formalități ulterioare încheierii căsătoriei	80
2.3.1. Întocmirea actului de căsătorie	80
2.3.2. Formalități privind regimul matrimonial	80
2.3.3. Dovada căsătoriei	81
Capitolul IV. Efectele căsătoriei	82
<i>Secțiunea 1. Drepturile și îndatoririle personale ale soților</i>	82
1. Noțiuni introductive	82
2. Drepturile și îndatoririle personale ale soților	82
2.1. Îndatorirea de respect	83
2.2. Îndatorirea de fidelitate	85
2.3. Îndatorirea de sprijin moral	85
2.4. Îndatorirea de a locui împreună	87
2.5. Îndatorirea conjugală	89
2.6. Îndatorirea de a respecta regula codeciziei	90

2.7. Îndatorirea de a respecta independența personală a celuilalt soț _____	90
2.8. Numele soților în timpul căsătoriei _____	92
<i>Secțiunea 2-a. Drepturile și obligațiile patrimoniale ale soților</i> _____	94
<i>Secțiunea a 3-a. Regimurile matrimoniale</i> _____	94
1. Noțiune și efectele regimurilor matrimoniale _____	94
2. Fundamentul regimului matrimonial _____	95
3. Principiile regimurilor matrimoniale _____	96
3.1. Principiul egalității în drepturi între soți _____	96
3.2. Principiul libertății alegerii și modificării regimului matrimonial _____	96
3.3. Principiul accesorialității în raport de căsătorie _____	97
<i>Secțiunea 4-a. Convenția matrimonială</i> _____	97
1. Noțiune și reglementare _____	97
2. Caracterele juridice ale convenției matrimoniale _____	98
3. Încheierea convenției matrimoniale _____	100
3.1. Condițiile de fond ale convențiilor matrimoniale _____	100
3.1.1. Capacitatea părților _____	100
3.1.2. Consimțământul părților _____	101
3.1.3. Obiectul convenției matrimoniale _____	102
3.1.4. Cauza convenției matrimoniale _____	103
3.2. Condiții de formă ale convenției matrimoniale _____	103
4. Nulitatea convenției matrimoniale _____	103
4.1. Cazuri de nulitate absolută _____	104
4.2. Cazuri de nulitate relativă _____	105
4.3. Efectele nulității convenției matrimoniale _____	106
5. Simulația convenției matrimoniale _____	106
6. Caducitatea convenției matrimoniale _____	107
7. Clauza de preciput _____	107
8. Publicitatea și opozabilitatea convenției matrimoniale _____	110
9. Modificarea convenției matrimoniale _____	112
<i>Secțiunea a 5-a. Regimul matrimonial primar</i> _____	113
1. Noțiune, reglementare și trăsăturile regimului primar _____	113
2. Locuința familiei _____	114
2.1. Noțiunea de locuință a familiei _____	114
2.2. Asigurarea opozabilității față de terți _____	115
2.3. Regimul juridic al locuinței familiei _____	117
2.4. Pierderea statutului de locuință a familiei _____	120
3. Cheltuielile căsătoriei _____	122
3.1. Noțiune _____	122
3.2. Stabilirea cuantumului contribuției fiecăruia dintre soți _____	122
4. Independența economică și socială reciprocă a soților _____	123
4.1. Independența patrimonială a soților _____	123
4.1.1. Libertatea de a încheia acte juridice _____	123
4.1.2. Autonomia bancară _____	123
4.1.3. Dreptul la informare _____	123
4.2. Independența profesională a soților _____	123

5. Situația soților în situații de criză familială _____	124
5.1. Extinderea puterilor unuia dintre soți _____	124
5.1.1. Mandatul convențional _____	124
5.1.2. Mandatul judiciar _____	125
5.2. Limitarea puterilor unuia dintre soți _____	126
<i>Secțiunea 6-a. Regimul matrimonial al comunității legale</i> _____	128
1. Regimurile matrimoniale reglementate de Codul civil _____	128
2. Regimul matrimonial al comunității legale _____	128
2.1. Considerații generale privind comunitatea legală _____	128
2.3. Categoriile de bunuri ce alcătuiesc patrimoniul fiecăruia dintre soți _____	129
2.3.1. Bunurile comune ale soților _____	130
2.3.2. Bunuri proprii ale soților _____	134
2.3.2.1. Bunurile dobândite prin moștenire legală, legat sau donație, cu excepția cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune [art. 340 lit. a) C.civ.] _____	136
2.3.2.2. Bunurile de uz personal [art. 340 lit. b) C.civ.] _____	139
2.3.2.3. Bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soți dacă nu sunt elemente ale unui fond de comerț care face parte din comunitatea de bunuri [art. 340 lit. c) C.civ.] _____	141
2.3.2.4. Drepturile patrimoniale de proprietate intelectuală asupra creațiilor sale și asupra semnelor distinctive pe care le-a înregistrat [art. 340 lit. d) C.civ.] _____	143
2.3.2.5. Bunurile dobândite cu titlu de premiu sau recompensă, manuscritele științifice sau literare, schițele și proiectele artistice, proiectele de invenții și alte asemenea bunuri [art. 340 lit. e) C.civ.] _____	147
2.3.2.6. Indemnizația de asigurare și despăgubirile pentru orice prejudiciu material sau moral adus unuia dintre soți [art. 340 lit. f) C.civ.] _____	148
2.3.2.7. Bunurile, sumele de bani sau orice valori care înlocuiesc un bun propriu, precum și bunul dobândit în schimbul acestora [art. 340 lit. g) C.civ.] _____	151
2.3.2.8. Fructele bunurilor proprii [art. 340 lit. h) C.civ.] _____	153
2.3.3. Dovada bunurilor soților _____	154
2.4. Datoriile soților _____	155
2.4.1. Categoriile de datorii comune ale soților _____	155
2.4.1.1. Obligațiile născute în legătură cu conservarea, administrarea sau dobândirea bunurilor comune _____	156
2.4.1.2. Obligațiile pe care le-au contractat împreună _____	157
2.4.1.3. Obligațiile asumate de oricare dintre soți pentru acoperirea cheltuielilor obișnuite ale căsătoriei _____	158
2.4.1.4. Repararea prejudiciului cauzat prin însușirea, de către unul dintre soți, a bunurilor aparținând unui terț, în măsura în care, prin aceasta, au sporit bunurile comune ale soților _____	159

2.5. Regimul juridic al datoriilor soților _____	159
3. Încetarea regimului comunității legale de bunuri _____	161
4. Lichidarea comunității _____	162
5. Partajul bunurilor comune _____	165
Secțiunea 7-a. Regimurile matrimoniale convenționale _____	168
1. Categoriile de regimuri matrimoniale convenționale _____	168
1.1. Regimul comunității convenționale _____	168
1.2. Obiectul convenției matrimoniale în cazul în care soții optează pentru regimul matrimonial al comunității convenționale _____	168
1.3. Încetarea și lichidarea regimului matrimonial al comunității convenționale _____	170
Secțiunea a 8-a. Regimul separației de bunuri _____	170
1. Reglementare și noțiuni introductive _____	170
2. Structura patrimoniilor soților _____	170
3. Dovada bunurilor _____	172
4. Gestiunea bunurilor _____	172
5. Lichidarea regimului separației de bunuri _____	174
Secțiunea a 9-a. Modificarea regimului matrimonial _____	174
1. Reglementare _____	174
2. Modificarea convențională a regimului matrimonial _____	174
3. Efectele modificării convenționale a regimului matrimonial _____	175
4. Modificarea judiciară a regimului comunității _____	176
5. Efectele schimbării judiciare a regimului comunității _____	177
Capitolul V. Nulitatea și încetarea căsătoriei _____	178
Secțiunea 1. Cazurile de nulitate a căsătoriei _____	178
1. Definiție și reglementare _____	178
2. Cazurile de nulitate absolută a căsătoriei _____	178
2.1. Lipsa consimțământului la căsătorie al unuia sau al ambilor soți _____	179
2.2. Bigamia _____	180
2.3. Rudenia _____	181
2.4. Lipsa diferenței de sex _____	183
2.5. Nerespectarea formalităților privind celebrarea căsătoriei _____	185
2.6. Lipsa vârstei matrimoniale _____	187
2.7. Căsătoria fictivă _____	187
3. Cazuri de nulitate relativă a căsătoriei _____	191
3.1. Lipsa încuviințării sau autorizării cerute de lege _____	191
3.2. Vicierea consimțământului _____	193
3.3. Lipsa discernământului _____	195
3.4. Existența tutelei _____	195
Secțiunea a 2-a. Regimul juridic al nulității căsătoriei _____	195
1. Regimul juridic al nulității absolute a căsătoriei _____	195
2. Regimul juridic al nulității relative a căsătoriei _____	196
Secțiunea a 3-a. Efectele nulității căsătoriei _____	198
1. Reglementare și precizări prealabile _____	198

2. Regula efectului retroactiv limitat al căsătoriei _____	198
2.1. Efecte nepatrimoniale ale nulității căsătoriei _____	198
2.2. Efecte patrimoniale ale nulității căsătoriei _____	199
3. Excepții de la efectul retroactiv al nulității căsătoriei _____	200
3.1. Situația copiilor născuți dintr-o căsătorie nulă sau anulată _____	200
3.2. Căsătoria putativă _____	200
3.2.1. Condițiile căsătoriei putative _____	201
3.2.2. Efectele căsătoriei putative _____	201
3.3. Opozabilitatea hotărârii judecătorești de nulitate a căsătoriei _____	202
<i>Secțiunea a 4-a. Încetarea căsătoriei</i> _____	203
1. Prezentare generală și noțiuni _____	203
2. Cazurile de încetare a căsătoriei _____	204
3. Efectele încetării căsătoriei _____	204
Capitolul VI. Desfacerea căsătoriei (divorțul) _____	206
<i>Secțiunea 1. Aspecte generale</i> _____	206
1. Considerații generale, reglementare și noțiuni _____	206
2. Probleme de aplicare a legii în timp _____	208
3. Motivele de divorț _____	209
<i>Secțiunea a 2-a. Divorțul remediu</i> _____	211
1. Preliminarii _____	211
2. Divorțul la cererea ambilor soți _____	211
2.1. Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă _____	212
2.1.1. Condiții de admisibilitate a divorțului prin acordul părților pe cale administrativă _____	212
2.1.2. Procedura divorțului prin acordul părților pe cale administrativă _____	214
2.2. Divorțul prin acordul soților prin procedură notarială _____	219
2.2.1. Condiții de admisibilitate a divorțului prin acordul părților pe cale notarială _____	220
2.2.2. Procedura divorțului prin acordul părților pe cale notarială _____	220
2.2.3. Data desfacerii căsătoriei _____	224
2.3. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară _____	224
2.3.1. Reglementare și condiții de admisibilitate _____	224
2.3.2. Cererea de divorț prin acord _____	225
2.3.3. Depunerea cererii de divorț prin acord și soluționarea acesteia _____	226
2.3.4. Data desfacerii căsătoriei prin acord și formalități de publicitate a hotărârii de divorț _____	227
3. Divorțul la cererea unuia dintre soți acceptată de celălalt _____	228
3.1. Reglementare și condiții de realizare a divorțului _____	228
3.2. Soluționarea cererii de divorț acceptat _____	228
3.3. Data desfacerii căsătoriei și formalități de publicitate a hotărârii de divorț prin acceptare _____	229
4. Divorțul pentru motive de sănătate _____	230
4.1. Reglementare și condiții de admisibilitate _____	230

4.2. Soluționarea cererii	230
4.3. Data desfacerii căsătoriei și formalități de publicitate a hotărârii de divorț	231
<i>Secțiunea a 3-a. Divorțul din culpă</i>	231
1. Cazuri și condiții generale ale divorțului din culpă	231
1.1. Divorțul întemeiat pe prevederile art. 373 lit. b) C.civ. (motive temeinice)	233
1.2. Divorțul întemeiat pe prevederile art. 373 lit. c) C.civ. (separarea în fapt)	235
<i>Secțiunea a 4-a. Aspecte comune privind procedura divorțului pe cale judiciară</i>	237
1. Sediul materiei	237
2. Instanța competentă să soluționeze cererea de divorț	237
3. Calitatea procesuală activă și pasivă în cererea de divorț	242
4. Cererile în materia divorțului	242
4.1. Cererea de divorț	242
4.2. Cererile accesorii și incidentale	243
4.3. Cererea reconvențională	244
4.4. Măsuri vremelnice luate de instanță în timpul și în legătură cu divorțul	244
4.5. Prezența personală a soților	245
4.6. Probele în procesul de divorț	245
4.7. Acte de dispoziție ale soților în timpul procesului de divorț	246
4.8. Decesul unuia dintre soți în timpul divorțului	246
4.9. Hotărârea de divorț și calea de atac	247
Capitolul VII. Efectele divorțului	248
<i>Secțiunea 1. Data desfacerii căsătoriei</i>	248
<i>Secțiunea a 2-a. Efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre foștii soți</i>	248
1. Încetarea drepturilor și îndatoririle reciproce	248
2. Încetarea statutului juridic de persoane căsătorite	248
3. Capacitatea de exercițiu	249
4. Numele soților după desfacerea căsătoriei	249
5. Drepturile soțului divorțat	253
<i>Secțiunea a 3-a. Efectele divorțului cu privire la raporturile patrimoniale dintre foștii soți</i>	254
1. Efectele cu privire la regimul matrimonial	254
1.1. Încetarea regimului matrimonial	254
1.2. Actele încheiate în fraudă celuilalt soț	255
1.3. Opozabilitatea față de terți a divorțului	256
2. Efectele divorțului asupra locuinței conjugale	257
3. Dreptul la despăgubiri a soțului nevinovat	258
4. Obligația de întreținere între foștii soți	262
5. Prestația compensatorie	267
5.1. Noțiune și condițiile prestației compensatorii	267

5.2. Stabilirea prestației compensatorii _____	270
5.3. Forma prestației compensatorii și garanții _____	271
5.4. Modificarea și încetarea prestației compensatorii _____	273
<i>Secțiunea a 4-a. Efectele divorțului cu privire la raporturile dintre părinți și copii lor minori _____</i>	<i>277</i>
1. Precizări prealabile. Noțiunea de „copil” _____	277
2. Exercițarea autorității părintești de către ambii părinți _____	280
3. Exercițarea autorității părintești de către un singur părinte _____	281
4. Exercițarea autorității părintește de alte persoane _____	284
5. Locuința copilului după divorțul părinților _____	286
5.1. Locuința alternantă a minorului ai cărui părinți sunt divorțați _____	290
6. Drepturile părintelui divorțat separat de copil _____	294
7. Obligația de întreținere. Stabilirea contribuției părinților _____	298
8. Modificarea măsurilor luate cu privire la copil _____	299
Bibliografie selectivă _____	303

Capitolul II. Logodna^[1]

1. Scurt istoric privind logodna

Logodna are o vechime de mii de ani, fiind menționată atât în Vechiul Testament, unde era desemnată prin termenul ebraic „*aras*” cu semnificația de „angajament de căsătorie” sau „legământ de căsătorie”^[2], cât și în Noul Testament (Evanghelia după Matei)^[3].

Pe ale noastre meleaguri, în Moldova, domnitorul Scarlat Callimachi^[4] a promulgat în anul 1817 un „Cod civil al Moldovei”, numit și „Codul Calimah” sau „Condica țivilă a Moldovei”^[5], în care logodna era considerată o stare juridică

---

[1] La realizarea acestui capitol am folosit și un articol de-al meu publicat în volumul Conferinței internaționale CKS – 19 mai 2023, C.R. ROMIȚAN, „Engagement – *commitment to marry or marriage covenant?* (Logodna – *angajament de căsătorie* sau *legământ de căsătorie?*)”, pp. 164-170, disponibil în http://cks.univnt.ro/cks_2023.html.

[2] Vechii evrei disociau căsătoria în două acte distincte: logodna și cununia. Actul logodnei aducea față în față cele două părți: părinții sau fratele mai mare al logodnicei și părintele logodnicului. Discuțiile se purtau în prezența unor martori și se întăreau printr-un legământ, așa cum citim în cartea profetului Maleahi: „Și de ziceți: De ce? Din pricină că Domnul a fost martor între tine și femeia tineretilor tale, față de care tu ai fost viclean, deși ea era tovarășa ta și femeia legământului tău” (Maleahi 2, 14). Contractul dintre cei doi logodnici era întărit printr-un legământ în fața lui Dumnezeu, iar apropierea logodnicei de casa viitorului mire se făcea prin cumpărare; soțul le mulțumea cu o anumită sumă de bani sau prin muncă, părinților logodnicei (cf. Fac. 29, 20-27). În cazul în care logodnicul revenea asupra hotărârii sale și dorea să desfacă logodna, el avea dreptul să-i dea carte de despărțire logodnicei, care își păstra castitatea și continua să locuiască în casa părinților ei până la căsătorie. Timpul care se separa actul logodnei de căsătorie varia de la un caz la altul. După ce mireasa era acoperită cu valul de nuntă, sosea mirele înconjurat de prieteni și o lua pe cea încununată, pentru a petrece în cântece și jocuri șapte zile; nu înainte însă ca mireasa să primească binecuvântarea părinților (Fac. 29, 27). Pentru cei interesați, recomandăm a se vedea <https://biblioteca.regielive.ro/seminarii/religie/logodna-in-vechiul-testament-367026.html> (accesat la 28.04.2020). A se vedea și D. LUPAȘCU, R. GÂLEA, „Unele considerații privind reglementarea logodnei în noul Cod civil român și în unele legislații străine”, în *Lex et Scientia International Journal*, nr. XVII, vol. 1/2010, p. 177.

[3] Capitolul 1.16. „Iacov a născut pe Iosif, logodnicul Mariei, din care S-a născut Iisus, Care se cheamă Hristos”. (...) Capitolul 1.18. „Iar nașterea lui Iisus Hristos așa a fost: Maria, mama Lui, fiind logodită cu Iosif, fără să fi fost ei înainte împreună, s-a aflat având în pântece de la Duhul Sfânt”. Capitolul 1.19. „Iosif, logodnicul ei, drept fiind și nevrând s-o vâdească, a voit s-o lase în ascuns”. Capitolul 1.20. „Și cugetând ei acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit într-înșea este de la Duhul Sfânt”. Pentru detalii, a se vedea <https://www.bibliaortodoxa.ro/carte.php?id=55&cap=1> (accesată la 28.04.2020).

[4] Scarlat Callimachi (1773-1821), domn al Moldovei în mai multe perioade (24 august 1806 – 26 octombrie 1806, 4 august 1807 – 13 iunie 1810 și 17 septembrie 1812 – iunie 1819) și al Țării Românești în februarie-iunie 1821.

[5] Codul sub denumirea de „*Codul civil al Principatului Moldovei*” a fost tipărit pe părți în limba greacă. Prima parte, tipărită la Iași în anul 1816, la tipografia grecească de la mănăstirea „Trei Ierarhi”, cuprindea o introducere despre legile politice și despre dreptul persoanelor; a doua parte, referitoare la „dritul lucrurilor”, a fost tipărită tot în 1816, iar partea a treia, despre „înmărginirile ce privesc dritul persoanelor dimpreună și al lucru-

obligatorie, premergătoare căsătoriei, și era definită drept „făgăduința pentru următoarea însoțire și se face desăvârșit sau nedesăvârșit” (art. 64), iar, cu privire la vârsta la care se putea încheia, în art. 70 se prevedea că „nu este ertat a se face desăvârșită logodna, mai înainte de a împlini partea bărbătească al 14-le an al vrștei și partea femeiască al 12-le an” (...)^[1]. În alte cuvinte, pentru ca logodna să fie legală, bărbatul trebuia să fi împlinit vârsta de 14 ani iar femeia 12 ani, condiție valabilă și în cazul căsătoriei^[2].

În art. 120-122 ale Codului Calimach erau menționate „pricinile” care duceau la desfacerea logodnei, care erau identice cu cele ce se aplicau în cazul desfacerii căsătoriei din pricina femeii, precum și cele din pricina bărbatului. De exemplu, printre pricinile atribuite femeii erau: „Dacă desfătându-se, mănîncă și bea sau se scaldă împreună cu alții străini fără de voia bărbatului ei; Dacă înadins va pricinui pierderea copiilor zămislîți sau îi va omorî după ce se vor naște; Dacă va cădea cu totul în patima beției”, iar printre pricinile bărbatului erau: „Dacă s-au împărechet însuși împotriva stăpînirii sau împotriva obșteștii siguranței; Dacă s-au osîndit pentru vreo faptă criminalicească; Dacă ori prin ce chip au vrăjmășit viața femeii sale; Dacă căzînd în dragostea altei femei, nu se va părăsi de aceasta; Dacă dîndu-se patimii beției, va pricinui vătămare în buna orînduială și casnica iconomie”. Logodna se putea desface fără nici un fel de despăgubire în cazul decesului unuia dintre logodnici sau dacă unul dintre ei sau amîndoi ar fi ales viața monahală, adică s-ar fi călugărit. În acest sens, art. 142 al Codului Calimach prevedea că „logodna atuncea se dezleagă cu nepăgubire, cînd o parte sau și amîndouă vor alege viața monahicească sau dacă unul din logodnici au murit, fără a fi dat mai înainte pricină pentru nesăvîrșirea însoțirii”^[3].

În Țara Românească, domnitorul Ioan Gheorghe Caragea^[4], a hotărât să se alcătuiască un „codice de legi” iar pentru „înfăptuirea acestei legiuri” a ales două persoane „pricepute în materie de drept”, și anume, pe Atanasie Hristopol, vel logofăt al străinilor pricinii și pe Nestor, biv vel clucer. Aceștia, din porunca domnitorului, au luat în ajutor și pe stolnicii Constantin Bălăceanu și Ioniță Bălăceanu^[5]. La 9 august 1818, domnitorul Caragea a dat un „hrisov” prin care a adoptat Codul de legi, cunoscut și sub denumirea de „*Legiuirea Caragea*”, ce

---

rilor”, a fost tipărită în 1817. După tipărirea celor trei părți, Scarlat Callimachi a promulgat codul printr-un hrisov la 1 iulie 1817 [A. RĂDULESCU (coord.), *Codul lui Calimach*, ediție critică, Ed. Academiei Republicii Populare Române, București, 1958, p. 5].

[1] A. RĂDULESCU (coord.), *op. cit.*, p. 91.

[2] A se vedea și C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *Tratat de drept civil român*, vol. I, Éd. All Beck (Restitutio), București, 1996, p. 188. Pentru dezvoltări cu privire la istoricul reglementărilor logodnei, a se vedea A.R. MOTICA, „Considerații privind instituția logodnei în Codul civil român”, în *Analele Universității de Vest din Timișoara, Seria Drept*, nr. 2/2013, pp. 119-121.

[3] A. RĂDULESCU (coord.), *op. cit.*, pp. 105-107.

[4] Ioan Gheorghe Caragea (1754-1844), a fost un domnitor fanariot al Țării Românești între anii 1812-1818.

[5] Pentru dezvoltări, a se vedea A. RĂDULESCU (coord.), AL. COSTIN, V. GRECU, N. DAȘCOVICI, V. GAFTOESCU, C-TIN. TEGĂNEANU, A. SAVA, *Legiuirea Caragea*, Ed. Academiei Republicii Populare Române, București, 1955, pp. V-XXVI.

a intrat în vigoare de la 1 septembrie, arătând că toate „judecătorii țării să înceapă a judeca după ea”^[1].

În Capitolul 15 (*Pentru logodnă*), Codul Caragea reglementa logodna ca cea „mai întâi cuvântare de tocmeală a nunții”, stabilind „cîți cu cîte sînt slobozi a să căsători”, „cînd să strică logodna” (sunt menționate un număr de 8 pricini), și „cînd se va strica logodna, atunci arvunile, adecă darurile de la logodnă să dau înapoi, cu osîndă de pagubă sau fără osîndă”^[2].

Codul Caragea a fost în vigoare vreme de 47 de ani și 3 luni, până la intrarea în vigoare a noului Cod civil modern, respectiv, 1 ianuarie 1865.

Trebuie să subliniem că atât vechiul nostru Cod civil de la 1865^[3], cât și Codul familiei adoptat în 1954, nu au mai reglementat instituția logodnei.

2. Noțiune, reglementare și natura juridică a logodnei

2.1. Noțiunea și reglementarea logodnei

În Codul civil, logodna este reglementată în Capitolul I, art. 266-270 din Cartea a II-a (*Despre familie*), Titlul II (*Căsătoria*) și este definită ca fiind „*promisiunea reciprocă de a încheia căsătoria*” [art. 266 alin. (1) C.civ.]^[4].

În literatura de specialitate anterioară Codului civil în vigoare, dar și în cea de după adoptarea acestuia, logodna a fost definită ca fiind „învoiala reciprocă între două persoane de a se căsători”^[5], „promisiunea reciprocă dată de viitorii soți, bărbat și femeie, de a încheia căsătoria”^[6], „starea juridică facultativă, premergătoare căsătoriei, izvorâtă din promisiunea reciprocă intervenită, în condițiile legii, între bărbat și femeie, de a încheia căsătoria”^[7] sau „un angajament mutual prenuptial, opțional, al viitorilor soți, convenit tocmai în perspectiva încheierii căsătoriei”^[8]. Într-o altă opinie^[9], s-a arătat că „logodna nu mai este decât o cochilie goală, un act juridic fără conținut propriu de drepturi și obligații specifice, dar care reunește reglementări particulare ale răspunderii civile sau îmbogățirii fără justă cauză, pentru ipoteza promisiunilor de căsătorie nefinalizate”.

---

[1] *Ibidem*, p. VII.

[2] *Ibidem*, p. 73.

[3] A fost adoptat la 26 noiembrie 1864 și publicat în M. Of. nr. 271 din 4 decembrie 1864.

[4] Pentru dezvoltări cu privire la instituția logodnei, a se vedea L. IRINESCU, „Instituția logodnei – între tradiție și inovație”, în *Revista de științe juridice*, nr. 2/2014, pp. 47-53.

[5] C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *op. cit.*, p. 188.

[6] T. BODOAȘCĂ, A. CSAKANY, „Opinii privind reglementarea logodnei în Codul civil român”, în *Dreptul*, nr. 5/2015, p. 9.

[7] D. LUPAȘCU, C.M. CRĂCIUNESCU, *op. cit.*, 2021, p. 50.

[8] M.A. OPRESCU, *Logodna în noul Cod civil*, în „Revista română de jurisprudență” nr. 4/2012, p. 251. Pentru alte definiții, din punct de vedere al dreptului canonic, a se vedea A.R. MOTICA, *op. cit.*, p. 121.

[9] M. FLOARE, „Privire istorică, în spațiul dreptului privat european, asupra rolului logodnei și al formalităților prenuptiale în economia reglementărilor privind căsătoria”, în *Revista Română de Drept Privat*, nr. 3/2018, p. 116.

Jurisprudență

- Într-un litigiu^[1], instanța de judecată a reținut că „prin încheierea logodnei nu se creează o familie, ci doar o eventuală premisă a nașterii sale, însă în baza promisiunii reciproce pe care și-o fac părțile ce vizează încheierea căsătoriei, neprezentând relevanță juridică, din perspectiva analizei făcute, percepția reclamantului despre întâlnirea sa cu părinții pârâtei și discuția avută privind încheierea căsătoriei părților”.

În ceea ce privește aplicabilitatea în timp a prevederilor relative la logodnă din Codul civil, se impune a face precizarea că, potrivit art. 24 din Legea nr. 71/2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil^[2], „Dispozițiile privind logodna sunt aplicabile numai în cazul în care aceasta a fost încheiată după data intrării în vigoare a Codului civil”. Prin urmare, revine instanțelor de judecată a stabili, cu prioritate, de la caz la caz, data încheierii logodnei, pentru ca apoi, în raport de data stabilită, să aprecieze dacă prevederile Codului civil relative la logodnă sunt aplicabile sau nu speței deduse judecării. Analiza datei încheierii logodnei are relevanță în plan procesual în privința admisibilității acțiunilor formulate în considerarea existenței unei logodne valabil încheiate.

Jurisprudență

- Într-un litigiu^[3], „instanța urmează a avea în vedere data menționată de către reclamant, prin apărător, respectiv, Revelionul anului 2006, aceasta fiind reținută de instanță pe baza motivării în fapt a acțiunii, precum și a întregului material probator administrat în cauză, inclusiv interogatoriul reclamantului, singurul considerent al indicării unei alte date referitor la încheierea logodnei, fiind legate de aplicarea în timp a acestei instituții. Raportat la considerentele expuse, constatând că reclamantul își întemeiază în fapt prezenta cerere pe baza încheierii unei presupuse logodne cu pârâta pe parcursul anului 2006, înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil, și văzând prevederile art. 24 din Legea nr. 71/2011, conform cărora dispozițiile privind logodna sunt aplicabile numai în cazul în care aceasta a fost încheiată după data intrării în vigoare a Codului civil, instanța reține că acțiunea reclamantului nu este admisibilă”.
- Într-un litigiu^[4], instanța a reținut că „data logodnei, pretinsă de reclamant a fi fost încheiată, se situează la nivelul lunii iulie 2011, când nu era reglementată această instituție prin Codul civil de la 1864, logodna neregăsindu-se nici în Codul familiei de la 1954. Cu toate acestea, cum apelantul reclamant indică data până la care a durat logodna cu pârâta ca fiind 09.10.2012, dată situată ulterior intrării în vigoare a noului Cod civil, vor fi avute în vedere dispozițiile art. 5 din Legea nr. 71/2011, potrivit cărora, alin. (1) – Dispozițiile Codului civil se aplică tuturor actelor și faptelor încheiate sau, după caz, produse ori săvârșite după intrarea sa în vigoare, precum și situațiilor juridice născute după intrarea sa în vigoare, alin. (2) – Dispozițiile Codului civil sunt aplicabile și efectelor viitoare ale situațiilor juridice născute anterior intrării în vigoare a

[1] Trib. București, S. a V-a civ., dec. civ. nr. 455A din 7 februarie 2018, disponibilă în www.rolii.ro (accesată la 03.05.2020).

[2] Publicată în M. Of. nr. 409 din 10 iunie 2011.

[3] Jud. Zărnești, sent. civ. nr. 1520 din 24 decembrie 2019, disponibilă în www.rolii.ro (accesată la 16.02.2021).

[4] Trib. București, S. a V-a civ., dec. civ. nr. 455A din 7 februarie 2018, disponibilă în www.rolii.ro (accesată la 03.05.2020).

acestui, derivate din starea și capacitatea persoanelor, din căsătorie, filiație, adopție și obligația legală de întreținere, din raporturile de proprietate, inclusiv regimul general al bunurilor și din raporturile de vecinătate, dacă aceste situații juridice subzistă după intrarea în vigoare a Codului civil. În consecință, cum situația expusă de reclamant nu avea o reglementare juridică la nivelul anului 2011, nu se poate verifica cererea reclamantului din prisma art. 266-270 C.civ., ci, față de susținerea privind momentul la care relația părților a încetat, situat ulterior intrării în vigoare a actului normativ menționat, se impune a se analiza din prisma efectelor răspunderii civile delictuale, prin verificarea întrunirii condițiilor solicitat a fi îndeplinite cumulativ, în lipsa chiar și a uneia, fiind inutil a mai fi analizate celelalte”.

2.2. Natura juridică a logodnei

În viziunea Codului civil în vigoare, s-a arătat într-o decizie a instanței noastre supreme^[1], „logodna constituie o relație cu caracter social, moral și cultural cu posibile consecințe juridice în plan patrimonial în cazul ruperii unilaterale”.

Pentru a stabili natura juridică a logodnei trebuie plecat de la prevederile art. 266 alin. (1) C.civ., care prevăd că „Logodna este promisiunea reciprocă de a încheia căsătoria”. Așadar, legiuitorul a prevăzut că pentru a ne afla în prezența unei logodne, promisiunea de a încheia căsătoria trebuie să fie reciprocă, adică bilaterală, concordantă a ambelor părți.

Cu privire la natura juridică a logodnei, în literatura de specialitate au fost exprimate opinii diferite. Astfel, în timp ce unii autori^[2] califică logodna ca fiind un „act juridic, o convenție bilaterală”, alți autori^[3] apreciază că logodna este „un simplu fapt juridic”. De asemenea, sunt autori^[4] care susțin că logodna este „un act juridic civil bilateral *sui generis*”, opinie la care ne raliem. Actul juridic al logodnei este caracterizat ca fiind *sui generis*, de către autorii citați, pentru că nu conferă obligativitatea încheierii căsătoriei, libertatea matrimonială nefiind deloc limitată și poate conduce la disoluția relației de cuplu prin ruperea sa^[5].

Trebuie subliniat că încheierea căsătoriei nu este condiționată de încheierea prealabilă a logodnei, iar dacă o logodnă a fost încheiată în prealabil ea nu se transformă automat în căsătorie. În alte cuvinte, *încheierea logodnei nu generează obligația de a încheia căsătoria*^[6], aspect ce rezultă clar și din prevederile art. 266 alin. (4) C.civ., potrivit cărora „Încheierea căsătoriei nu este condiționată de încheierea logodnei”.

[1] I.C.C.J., S. I civ., dec. nr. 3084 din 11 noiembrie 2014, disponibilă în www.scj.ro (accesată la 21.03.2023).

[2] E. FLORIAN, „Considerații asupra logodnei reglementată de noul Cod civil”, în *Curierul Judiciar*, nr. 11/2009, p. 632; C. HAGEANU, „Logodna în noul Cod civil”, în *Curierul Judiciar*, nr. 10/2011, p. 529; C. ROȘU, A.F. MOCA, „Reglementarea logodnei în noul Cod civil”, în *Dreptul*, nr. 1/2012, p. 81.

[3] A. GHERGHE, *Noul Cod civil. Studii și comentarii*, vol. I, colectiv coordonat de M. ULIESCU, Ed. Universul Juridic, București, 2012, p. 609; I. ALBU, *Căsătoria în dreptul român*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1988, pp. 28-32.

[4] T. BODOAȘCĂ, *op. cit.*, 2015, p. 45; D. LUPĂȘCU, C.M. CRĂCIUNESCU, *op. cit.*, 2021, p. 50; B. FLOREA, V.T. FLOREA, *op. cit.*, pp. 26-27.

[5] *Ibidem*.

[6] Pentru o analiză referitoare la natura juridică a logodnei, a se vedea T. BODOAȘCĂ, *op. cit.*, 2021, pp. 54-56.

Dovada logodnei se poate face prin înscrieri, martori, prezumții, mărturisirea uneia dintre părți făcută din proprie inițiativă sau obținută la interogatoriu ori prin orice alte mijloace prevăzute de lege. Concret, în acord cu art. 266 alin. (3) teza finală C.civ., logodna poate fi dovedită/probată cu orice mijloc de probă.

Jurisprudență

- Într-un litigiu^[1], instanța a arătat că „sub aspectul condițiilor cerute de lege pentru încheierea valabilă a logodnei, nu este necesar și nu se impune o condiție de formă, nu este necesar ca părțile să semneze un act juridic care să conțină promisiunea reciprocă, întrucât simpla acceptare a logodnei poate fi dovedită cu orice mijloc de probă”. În acest sens, instanța a subliniat că „încheierea logodnei poate fi dovedită și cu fotografii sau înscrieri efectuate cu ocazia unor ospățuri prilejuite de încheierea căsătoriei, sau cu actul de logodnă eliberat de către preot”.
- Într-un litigiu^[2], instanța a subliniat că „oferirea unui inel, gravat cu numele său, nu probează faptul logodnei, întrucât, pe de o parte, la data înmânării inelului era ziua pârâtei, iar pe de altă parte, legea nu condiționează încheierea logodnei de acest fapt”.

3. Caracterele juridice ale logodnei

Din definiția legală a logodnei, reglementată de art. 266 alin. (1) C.civ., rezultă că această instituție prezintă următoarele caractere juridice^[3]:

– *logodna se încheie între un bărbat și o femeie*, scopul lor declarat și comun fiind acela de a încheia în viitor o căsătorie, prin promisiunea reciprocă pe care și-o fac unul altuia. Articolul 266 alin. (5) C.civ. prevede în mod expres și imperativ că „logodna se poate încheia doar între bărbat și femeie”, așadar, persoanele de același sex nu se pot logodi;

– *logodna este liber consimțită*, adică, pentru a fi valabil încheiată, consimțământul exprimat prin promisiunea făcută trebuie să fie liber exprimat și neviciat;

[1] Jud. Sectorului 1 București, s. civ., sent. civ. nr. 20871 din 23 noiembrie 2016, disponibilă în www.rolii.ro (accesată la 22.09.2019).

[2] Trib. Mehedinți, s. I civ., dec. civ. nr. 25/F din 12 martie 2013, disponibilă în www.rolii.ro (accesată la 22.09.2019).

[3] Pentru detalii, a se vedea AL. BACACI, V.C. DUMITRACHE, C.C. HAGEANU, *Dreptul familiei*, ed. a VII-a, Ed. C.H. Beck, București, 2012, pp. 17-18; C.C. HAGEANU, *Dreptul familiei și actele de stare civilă*, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 16; D. LUPAȘCU, C.M. CRĂCIUNESCU, *op. cit.*, 2021, pp. 51-52; L. IRINESCU, *op. cit.*, pp. 47-53.

Jurisprudență

- Într-un litigiu^[1], ce a avut ca obiect restituirea darurilor primite pe durata logodnei, s-a arătat că „această exprimare de voință, nu poate fi viciată de existența unui proces de divorț, întrucât ambele părți au știut că este făcută sub condiție suspensivă, conform art. 1400 C.civ.”^[2].

– *logodna are un caracter consensual*. Astfel, potrivit art. 266 alin. (3) teza 1 C.civ., „încheierea logodnei nu este supusă niciunei formalități”, logodnicii fiind liberi în a-și alege modalitatea de exprimare a consimțământului, nefiind constrânși să respecte vreo formalitate;

– *logodna nu are o durată în timp*, legislația în vigoare nestabilind vreun termen în care trebuie încheiată căsătoria^[3]. De regulă, logodna durează până la încheierea căsătoriei. Spunem de regulă, deoarece, în orice moment, anterior căsătoriei, logodna poate fi ruptă de oricare dintre logodnici;

– *logodna are la bază principiul egalității între bărbat și femeie, adică între logodnici*;

– *logodna se încheie în scopul încheierii căsătoriei*, în alte cuvinte, prin încheierea logodnei nu se întemeiază o familie, ci, doar, poate lua „naștere” o eventuală familie. Reamintim, logodna este promisiunea reciprocă de a încheia căsătoria;

– *logodna este facultativă*, aceasta însemnând că, pentru încheierea unei căsătorii, logodna nu este obligatorie. Articolul 266 alin. (4) C.civ. prevede că „încheierea căsătoriei nu este condiționată de încheierea logodnei”;

– *logodna este monogamă*, ceea ce înseamnă că niciunul dintre logodnici nu poate fi logodit în același timp cu mai multe persoane, întrucât, în astfel de situații, ar interveni nulitatea logodnei pentru încălcarea condițiilor de fond cerute de lege pentru încheierea sa valabilă, potrivit art. 266 alin. (2) C.civ.^[4]. Totuși, după cum au arătat și alți autori^[5], trebuie să subliniem că dacă în cazul căsătoriei, încălcarea principiului monogamiei constituie infracțiunea de bigamie și este pedepsită în conformitate cu prevederile art. 303 C.pen., în situația „logodnei simultane multiple”, legea penală nu prevede nicio sancțiune.

[1] Trib. Reșița, s. I civ., dec. civ. nr. 145/A din 21 martie 2019, disponibilă în www.rolii.ro (accesată la 22.09.2019).

[2] Conform art. 1.400 C.civ., „Condiția este suspensivă atunci când de îndeplinirea sa depinde eficacitatea obligației”.

[3] Articolele 83 și 85 din Codul lui Calimach prevedeau că „logodna trebuie să fie urmată de cununie în 2 sau 4 ani cel mult” (C. HAMANGIU, I. ROSETTI-BĂLĂNESCU, AL. BĂICOIANU, *op. cit.*, p. 188).

[4] Jud. Caransebeș, sent. civ. nr. 1435 din 1 noiembrie 2018, disponibilă în www.rolii.ro (accesată la 22.09.2019).

[5] A.R. MOTICA, „Considerații privind instituția logodnei în Codul civil român”, în *Analele Universității de Vest din Timișoara, Seria Drept*, nr. 2/2013, p. 124.